

Overleden en nu

Inleiding

Een dierbaar persoon van u is overleden. In zo'n situatie is het vaak moeilijk om de aandacht te richten op alle noodzakelijke te vervullen formaliteiten. Deze brochure is bedoeld als wegwijzer bij het regelen van deze formele zaken. Daarnaast geeft deze brochure algemene informatie over onderwerpen wanneer iemand overlijdt in ons ziekenhuis, bijvoorbeeld de te verrichten werkzaamheden en de rol van specifieke professionals / partijen.

1. Algemeen

Verzorging van de overledene

Als een patiënt in het ziekenhuis overlijdt wordt op de verpleegunit de eerste noodzakelijke zorg verricht. Wilt u bij deze verzorging aanwezig of betrokken zijn, dan is dat mogelijk. Wenst u dat de overledene niet door verpleegkundigen wordt verzorgd (bijvoorbeeld om religieuze redenen), dan is het belangrijk dat u dit tijdig laat weten aan de verpleegkundigen. Persoonlijke wensen over de verzorging van de overledene, bijvoorbeeld de keuze van kleding, kunt u kenbaar maken aan de uitvaartverzorgers.

Na verzorging op de verpleegunit is er gelegenheid om afscheid te nemen van de overledene. De overledene wordt vervolgens overgebracht naar het mortuarium, waar hij / zij voor bepaalde tijd verblijft. Het mortuarium in MST is ISO-gecertificeerd en de medewerkers zijn gespecialiseerd in postmortale zorg (het verzorgen van het lichaam na het overlijden).

Bezoek in het mortuarium is mogelijk na overleg met de mortuariummedewerker, te bereiken via telefoon (053) 487 20 00. De uitvaartverzorgers overlegt met de nabestaanden over de plaats waar de overledene wordt opgebaard.

Niet-natuurlijke dood

Onder een niet-natuurlijke dood wordt verstaan dat iemand ten gevolge van een niet-natuurlijke oorzaak is overleden. Hieronder vallen onder andere een verkeersongeval, misdrijf en dergelijke. Bij twijfel hieromtrent wordt door politie en justitie een onderzoek naar de doodsoorzaak ingesteld. In dit geval kan een rouwbezoek pas plaatsvinden, wanneer de overledene door de officier van justitie is vrijgegeven.

Persoonlijke bezittingen

De persoonlijke bezittingen van de overledene worden aan de aanwezige nabestaanden meegegeven, of door de mortuariumbeheerder overgedragen aan de door u ingeschakelde uitvaartondernemer.

Uitvaartverzorgers

Wanneer de formaliteiten in het ziekenhuis zijn afgerond, kunt u contact opnemen met een uitvaartverzorgers of, als er een uitvaartpolis aanwezig is, met de contactpersoon van de uitvaartverzekering.

Wilt u een uitvaartverzorgers inschakelen, dan kunt u dat het best zo spoedig mogelijk doen. De uitvaartverzorgers kan veel formaliteiten van u overnemen.

De uitvaartverzorgers kan zorgdragen voor:

- het afhalen van de overlijdenspapieren bij het mortuarium;
- het vervullen van de vereiste formaliteiten bij de ambtenaar van de Burgerlijke Stand in de gemeente waar het overlijden heeft plaatsgevonden.

Wilt u deze formaliteiten zelf afwikkelen, houdt u dan rekening met het volgende:

- de overlijdenspapieren kunnen na telefonisch overleg (telefoon (053) 487 20 00) bij de medewerker van het mortuarium worden opgehaald; deze overlijdenspapieren moet u vervolgens (laten) bezorgen bij de Burgerlijke Stand van de gemeente waarin het overlijden heeft plaatsgevonden;
- bij het bezoek aan de ambtenaar van de Burgerlijke Stand is het nodig dat u, voor zover van toepassing, het trouwboekje van de overledene meeneemt (denk aan uw legitimatiebewijs). Voor dit bezoek moet u een afspraak maken;

- bij de ambtenaar van de Burgerlijke Stand wordt de 'akte van overlijden' opgemaakt en een 'verlof tot cremen of begraven' verstrekt. U heeft de akte van overlijden nodig voor onder meer het afwickelen van formaliteiten bij de notaris, bank, giro, pensioen en zorgverzekering. Hierbij volstaat een kopie van het uittreksel.

Kosten

Het moment van overlijden van een dierbaar persoon is geen goed moment om te praten over kosten. Wij zijn ons daarvan bewust. Niettemin hechten wij eraan u te informeren over de regelingen die er zijn rondom het overlijden in een ziekenhuis en de eventuele financiële consequenties voor de nabestaanden.

- tot drie uur na het overlijden of het verrichten van obductie (sectie) worden geen kosten in rekening gebracht. Na de termijn van drie uur worden de kosten voor het verblijf van de overledene in het mortuarium bij de nabestaanden in rekening gebracht. Deze kosten worden niet vergoed door de zorgverzekering;
- wanneer er obductie moet worden verricht, of een donatieprocedure, worden tot het moment dat dit heeft plaatsgevonden geen aanvullende kosten door de mortuariumbeheerder bij de nabestaanden in rekening gebracht;
- vanaf drie uur na afronding van de obductie / donatie worden kosten¹ in rekening gebracht bij de door familie ingeschakelde uitvaartondernemer.

Voor nadere vragen hieromtrent kunt u via het algemene nummer van MST contact opnemen met het mortuarium, telefoon (053) 487 20 00.

2. Bijzondere verrichtingen

Obductie (sectie)

De behandelend arts of de arts die het overlijden heeft vastgesteld moet aan de nabestaanden om toestemming voor obductie (sectie) vragen. Bij een obductie onderzoekt een patholoog het lichaam van de overledene. Hierbij worden de organen in de borst- en buikholte onderzocht. Indien ook hersenen worden onderzocht, vermeldt de arts dit op het aanvraagformulier en wordt de naasten hiervoor apart om toestemming gevraagd.

De nabestaanden kunnen bezwaar maken tegen een volledige obductie en een geringere omvang van de obductie bepalen. Als nabestaanden heeft u het recht zelf om een obductie te vragen. Ook de nabestaanden kunnen om een obductie vragen. U kunt dit met de arts bespreken. Aan de obductie zijn voor u als nabestaanden géén kosten verbonden.

Onder nabestaanden wordt verstaan:

- de echtgeno(o)t(e) van de overledene;
- de officieel geregistreerde partner van de overledene;
- de (aanwezige) bloedverwanten;
- de (aanwezige) meerderjarige erfgenamen;
- personen die op een andere manier verantwoordelijk zijn, bijvoorbeeld een voogd.

De omstandigheden waarin emoties van verdriet veelal overheersen, maken het soms moeilijk om met wedervragen te komen, terwijl ze toch belangrijk zijn om te kunnen bepalen of u wel of niet een obductie wilt laten verrichten.

Voor meer en uitgebreide informatie over obductie verwijzen wij u naar de website van Laboratorium Pathologie Oost-Nederland: <https://www.labpon.nl/algemene-informatie/obductie>

Donatie

Door donatie van organen en / of weefsel kan het leven van andere mensen worden gered of draaglijk worden gemaakt. Sommige mensen zijn in het bezit van een donorcodicil. Als de overledene een donorcodicil heeft en de nabestaanden zijn hiervan op de hoogte, dan is het van belang dat zij de behandelend arts hierover informeren.

---

¹ Donatie brengt géén extra kosten met zich mee; is dit toch het geval, dan zijn de kosten voor de Nederlandse Transplantatie Stichting.

Naast de mogelijkheid van het donorcodicil, kan het zijn dat de overledene zich tijdens zijn / haar leven heeft laten registreren als donor in het Landelijk Donorregister. Bij elk overlijden moet de arts die het overlijden heeft vastgesteld, bepalen of de overledene in aanmerking kan komen als donor van organen en / of weefsel. De arts raadpleegt het Landelijk Donorregister en als de overledene niet als donor is geregistreerd en de overledene ook geen donorcodicil heeft, kan de arts alsnog aan de nabestaanden toestemming vragen voor donatie van organen en / of weefsel. Is er sprake van een mogelijkheid voor donatie, dan vindt voorafgaand aan donatie altijd overleg met de nabestaanden plaats. Als de overledene zelf bij leven niet heeft vastgelegd dat hij / zij donor wil zijn, is toestemming van de nabestaanden nodig voor orgaan- en / of weefseldonatie. Indien gewenst is het ook na donatie nog steeds mogelijk een obductie te laten verrichten.

Donatiecoördinator

De donatiecoördinator is contactpersoon bij de organisatie van donatie. In sommige gevallen begeleidt en ondersteunt deze functionaris de nabestaanden tijdens en na het donatieproces.

Bij onduidelijkheden, vragen en uitgebreide informatie over donatie kunt u terecht bij de donatiecoördinator, bereikbaar via de receptie van ons ziekenhuis. Meer informatie over weefseldonatie vindt u in de folder 'Weefseldonatie', meer informatie over orgaandonatie vindt u op de website:

<https://www.mst.nl/wps/portal/p/patienten/Orgaandonatie/orgaandonatie>.

Terbeschikkingstelling van de wetenschap

Mensen kunnen zich bij leven ter beschikking stellen van de wetenschap.

De beschikbaarstelling is alleen geldig als er een codicil en een bevestiging van een medische universiteit aanwezig is. Voor de afhandeling zijn meerdere procedures mogelijk. De overledene moet zo snel mogelijk bij de universiteit worden aangemeld. Personeel van de Wetenschappelijke Vakgroep Anatomie stelt vast of het lichaam kan worden geaccepteerd. In geval van aanvaarding wordt het lichaam opgehaald en naar de universiteit gebracht. Er zal dan geen begrafenis of crematie plaatsvinden. De nabestaanden kunnen eventueel een 'afscheid zonder lichaam' organiseren.

In gevallen waarin het lichaam niet geschikt is voor wetenschappelijk onderzoek en onderwijs of niet door de universiteit wordt geaccepteerd, zijn de kosten van begrafenis of crematie voor rekening van de nabestaanden. Nadat het lichaam voor onderzoeks- of onderwijsdoelstellingen gebruikt is, zorgt de universiteit voor crematie.

Bij terbeschikkingstelling van de wetenschap, is het uitgesloten dat er obductie plaatsvindt.

Thanatopraxie

Thanatopraxie is een lichte vorm van balseming. De tijdelijke conservering van het lichaam zorgt ervoor dat de huid van de overledene een natuurlijke kleur krijgt. Thanatopraxie kan worden toegepast wanneer het lichaam van de overledene door het ziekteproces of omgevingsfactoren in een slechte conditie is. Of wanneer er bijvoorbeeld familie uit het buitenland moet komen en de uitvaart niet snel kan plaatsvinden. Voor meer informatie zie: <http://nit-online.nl/>.

3. Rouwbegeleiding

De dood van een dierbare is voor de nabestaanden een ingrijpende gebeurtenis. Voor velen is zo'n rouwperiode één van de moeilijkste dingen van het leven. Wilt u meer weten over rouw, of zoekt u hulp in uw rouwproces, dan kunt u contact zoeken met:

- Landelijk Steunpunt Rouwbegeleiding (LSR), telefonisch bereikbaar op maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag tussen 09.00 en 12.00 uur, telefoon (033) 461 68 86 of per email: info@landelijksteunpuntrouw.nl. Zie ook: <http://www.landelijksteunpuntrouw.nl>.
- Humanistisch Verbond (HV), bereikbaar op werkdagen tussen 09.00 en 17.00 uur, telefoon (020) 521 90 00.

Wilt u meer weten over overlijden, uitvaart en nazorg, dan kunt u contact zoeken met:

- de uitvaartinformatiehelpline, telefonisch bereikbaar 24 uur per dag, 7 dagen per week, tel: (0800) 444 40 00 of per email: info@uitvaartinformatiehelpline.nl.

Tenslotte

U heeft recht op goede en volledige informatie. Pas als u voldoende inzicht heeft, kunt u weloverwogen toestemming geven voor een bepaald onderzoek. Als iets u niet geheel duidelijk is, vraagt u de behandelend arts, verpleegkundige of donatiecoördinator dan om nadere uitleg.